

11. AAN, Komitet Narodowy Polski, sygn. 170. Memoriał MSZ w Warszawie do KNP w Paryżu z 4 marca 1919 r. w sprawie miejsca Bliskiego Wschodu w polskiej polityce s. 64.

12. Dokumenty i materiały do historii stosunków polsko-radzieckich : w 9 t. / [red. N. Gąsiorowska-Grabowska]. – Warszawa: Książka i Wiedza, 1961. – T. II: (listopad 1918 – kwiecień 1920). – 1961. – 889 s.

13. "Morning Post", 20 lipca 1920. [Electronic resource] – Mode of access: http://pl.wikiquote.org/wiki/Mustafa_Kemal_Ataturk. – Назва з екрану.

14. Piłsudski J. Pisma zbiorowe : w 10 t. / J. Piłsudski. – Warszawa: Instytut J. Piłsudskiego, 1937. – T. 2. – 1937.

15. Pipes R. Rosja bolszewików / Richard Pipes. – Warszawa : Magnum, 2005. – 618 p.

Надійшла до редколегії 08.09.14

Ю. Чаинский, канд. ист. наук, асп.
Варшавский университет, Варшава, Польша

В ПОИСКАХ СОЮЗНИКОВ: БЛИЖНИЙ ВОСТОК В ПОЛЬСКИХ АНТИСОВЕТСКИХ ПЛАНАХ В ПЕРИОД ПОЛЬСКО-СОВЕТСКОЙ ВОЙНЫ 1920–1921 гг.

Статья посвящена исследованию польской внешней политики на Ближнем Востоке во время польско-советской войны 1920–1921 гг. В частности, исследование показывает попытки окружения Ю. Пилсудского найти союзника на Ближнем Востоке для борьбы с коммунизмом – новой формой российского империализма. Статья также дает понять, как планы воссоздания Великой Греции и Великой Армении, а также Ближневосточная Порта в Константинополе и турецкое национально-освободительное движение во главе с Мустафой Кемаль-пашой в Анатолии были связаны с антисоветскими планами Польши после Первой мировой войны.

Ключевые слова: Юзеф Пилсудский, Мустафа Кемаль-паша, Польша, Турция, Ближний Восток, большевики.

I. Chainskyi, PhD Stud.
University of Warsaw, Warsaw, Poland

LOOKING FOR ALLIES:

MIDDLE EAST IN POLISH ANTI-SOVIET PLANS DURING THE POLISH-SOVIET WAR IN 1920–1921

The research is devoted to exploring Polish foreign policy in the Near East region during the Polish-Soviet War of 1920-1921. In particular, the article explores how Joseph Piłsudski's circles attempt to find an ally in the Near East for collaboration in resisting communism as a new form of Russian imperialism. This work also seeks to understand how a plan of a restoration of a Greater Greece and a Greater Armenia, as well as the Sublime Porte in Constantinople, and Turkish national liberation movement led by Mustafa Kemal Pasha in Anatolia were connected to Poland's anti-Soviet plans after the World War I.

Key words: Joseph Piłsudski, Mustafa Kemal Pasha, Poland, Turkey, Near East, bolsheviks.

УДК 94(477)“179/1917”+344.15(094.5)+355.211.2(477.8)

Н. Шумінська, асп.
Національний університет "Львівська політехніка", Львів

ПРАВОВА СПАДЩИНА АВСТРО-УГОРСЬКОЇ ІМПЕРІЇ: ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ВІЙСЬКОВИЙ ОБОВ'ЯЗОК ЗУНР

У результаті розпаду Австро-Угорської монархії на території її східного прикордоння утворилася Західно-Українська Народна Республіка. Актуальним залишається дослідження використання досвіду австрійського командування у правовому регулюванні військового будівництва ЗУНР. У статті подано основні положення закону про військовий обов'язок в Австро-Угорській монархії та закону про загальний обов'язок військової служби громадян ЗУНР. Здійснено порівняння цих двох актів. Простежено реалізацію закону від 13 листопада 1918 р. у різних повітах української держави. Акцентовано увагу на відсутність подальших розпоряджень для належного виконання мобілізації.

Ключові слова: Австро-угорська монархія, австрійська армія, закон, розпорядження, військовий обов'язок, призив, мобілізація, призовна комісія.

Перша світова війна спричинила розпад чотирьох імперій: Австро-Угорської, Німецької, Османської і Російської. Зокрема, у результаті розпаду Австро-Угорської монархії на території її східного прикордоння утворилася Західноукраїнська народна республіка (ЗУНР). Серед найголовніших завдань, які постали перед новоутвореною українською державою була організація її збройних сил. Творення перших військових частин стало можливим завдяки військовій спадщині Австро-Угорщини. Адже на території ЗУНР залишилися військові полки, команди та формації бувшої імперії, які стали ядром для утворення українських збройних сил. Крім того, військова та цивільна влада ЗУНР у законотворчій діяльності неодноразово використовувала досвід австрійського командування.

9 листопада 1918 року створено Державний Секретаріат Військових Справ (ДСВС) – українське міністерство військових справ на чолі з полковником Дмитром Вітовським. На нього покладено організацію українського війська та заплілля, мобілізацію новобранців та їх вишкіл. З утворенням ДСВС формування військових підрозділів, які згодом переросли в Галицьку армію набуло регулярного та упорядкованого характеру.

13 листопада 1918 року став знаковим днем у становленні молодой української армії. Саме цього дня Українська Національна Рада опублікувала закон про загальний обов'язок військової служби громадян ЗУНР, на основі якого ДСВС видав розпорядження про військово-територіальний поділ ЗУНР, організаційну схему Галицької армії та мобілізацію.

Одним з цих розпоряджень оголошено про демобілізацію всіх команд, військових урядів, формацій бувшої Австро-Угорської монархії, що знаходяться на території ЗУНР. На нашу думку, це розпорядження мало більше теоретичний характер, адже на практиці демобілізація відбулася на теренах Східної Галичини ще в перших днях листопада під час та відразу після повстання.

Цього ж дня видано розпорядження про військову організацію ЗУНР. Ним територію поділено на три військові області – Львів, Тернопіль та Станіславів, кожна з яких складалася з чотирьох військових округів, тобто загалом дванадцять військових округів. На чолі кожного округу поставлено військового окружного коменданта, який є найвищою військовою владою в даному окрузі. До його обов'язків входило формування із демобілізованих українських частин бувшої австрійської армії нових бойових відділів та розподіл змобілізованих військових сил в окрузі.

З погляду започаткування правової організації армії найважливішою постановою 13 листопада стало розпорядження про часткову мобілізацію. Саме з його оголошенням створення військових частин почало позбуватися елементів безладдя та стихії. Подаємо повний текст розпорядження.

"На основі постанови Української Національної Ради від 13 листопада 1918 року оголошено часткову мобілізацію всіх придатних до військової служби чоловіків української національності ЗУНР, а саме:

1. Всіх найманців бувшої австрійської армії до 50 року життя.

2. Всіх чоловіків 1883 – 1900 року народження із здемобілізованої бувшої австрійської армії.

3. Оголошено перегляд чоловіків 1901 та 1883-1900 року народження з повітів, де під час війни не проводилося рекрутування австрійською владою".

Цим розпорядженням від обов'язку чинної служби поки-що звільнялися учні середніх шкіл. Зазначалося, що роз'яснення щодо п. 3 буде подано пізніше.

Всі розпорядження і накази видані раніше українським керівництвом щодо мобілізації втратили свою силу з днем оголошення цього розпорядження. Даний документ був надісланий до всіх окружних команд і повітових комісарів [8 с. 4].

Цього ж дня видано роз'яснення для окружних командантів з детальними вказівками для виконання розпорядження про мобілізацію. Цей документ містив інформацію наступного змісту:

Всі зобов'язані до служби, зазначені в п.1 мають негайно прибути до відповідної окружної команди. В свою чергу, окружна команда щотижня повинна надсилати ДСВС список всіх найманців із їх приділенням в межах своєї команди, який потрібно формувати згідно встановленого зразка:

Таблиця 1.1. Список найманців

№ п/п	Ім'я та прізвище	Степінь	Рік і день народження	Місце народження та приналежність	Рід зброї	Степінь здібності	Приділення в окружній команді	Замітка

Щодо п. 2, то керівники громад мають протягом 3-ох днів скласти список в 3-ох примірниках всіх зобов'язаних до служби. Два примірники негайно передати повітовому комісару. В свою чергу, повітові комісари передають один примірник окружним військовим командантам. На основі цього списку окружні команди оголошують негайно мобілізацію і за власної ініціативи якнайскоріше мають сформувати тактичні одиниці. Мобілізацію покладено на оглядову комісію окружних військових команд, яка здійснює перегляд чоловіків, а непридатних до служби відсилає по домам. Із придатних до служби осіб без зброї окружна команда утворює робітничі відділи.

Відповідно до цього роз'яснення артилеристів слід організувати окремо. Зокрема, окружні команди, які мають в достатній кількості гармати, амуніцію та арти-

леристів, мають творити окремі батареї. А ті команди, які мають недостатньо артилерійського матеріалу чи самих гарматників, повинні надсилати цей матеріал і людей до обласних команд.

Щодо, саперів, то їх належало відсилати до Окружної Команди Львів. Залізничників та телеграфістів – до Окружної Команди Станіславів. Також слід організувати полкові обози з вже існуючого матеріалу [1 с. 3].

Ще одним важливим документом, виданим того ж дня, була директива про військовий перегляд чоловіків 1901 року народження. В ній зазначалося, що протягом 48 годин з моменту отримання цього розпорядження, повітові комісари мають скласти списки всіх осіб чоловічої статі української національності 1901 року народження в 2-ох примірниках. Список потрібно оформляти наступним чином:

Таблиця 1.2. Витяг з метрик уродженців 1901 року

Ч.	Ім'я і прізвище	День і місяць народження	Місце народження	Місце проживання і приналежність	Висновок перегляду	Замітка

Рубрика "Замітка" заповнюються, коли особа померла або є нездатною до військової служби. До нездатних слід зачисляти лише тих осіб, які не мають однієї руки або ноги, сліпих на обидва ока, глухонімих, кретинів, та тих, що висновком суду визнані божевільними та дурними. Сам перегляд мобілізованих оголошують повітові комісари за участю окружної команди [1 с. 3-4].

Як бачимо, зазначені розпорядження стосувалися лише рядових військових української національності. Постанови щодо офіцерів та вояків іншої національності були прийняті трохи пізніше.

Слід зазначити, що закони українського військового та цивільного керівництва переважно створювалися за зразками аналогічних документів австрійського командування. Закон про загальний військовий обов'язок від 13 листопада не став виключенням. Розглянемо закон про військову повинність в Австро-Угорщині, для того щоб наочно порівняти ці два акти на предмет подібності чи відмінності змісту.

Згідно із законом про військовий обов'язок в Австро-Угорщині, в основу рекрутування збройних сил монархії було покладено територіальну систему. Відповідно до неї вся Австро-Угорська імперія розділялася на

112 округів поповнення, а кожний округ поділявся на призовні ділянки.

Військові сили монархії склалися з наступних частин:

1. Імперська (регулярна) армія, яка комплектувалася із всієї території монархії та підпорядковувалася імперському військовому міністерству.

2. Ландвер – призначений у мирний час для територіальної оборони, а у воєнний час використовувався для підкріплення загальноімперської армії. Поділявся на дві самостійні частини – австрійський ландвер (комплектувалася з австрійського комплексу земель) та угорський ландвер (гонвед), який комплектувався з угорських земель.

3. Ландштурм – ополчення, яке скликалося лише у воєнний або передвоєнний час. Складалося з двох самостійних частин: австрійського та угорського ландштурма.

4. Військово-морський флот, який поповнювався на тих самих засадах, що й імперська армія, та підпорядковувалася імперському військовому міністерству [2, с. 1].

Отже, фактично існувало три армії, кожною з яких керувало інше міністерство. Імперське міністерство підпорядковувалося безпосередньо імператору та управляло регулярною армією і флотом. Австрійське міністерство народної оборони займалося австрійським

ландвером та ландштурмом. В свою чергу, Угорське міністерство народної оборони відало справами угорського ландвера та ландштурма. Зв'язком між цими трьома частинами збройних сил Австро-Угорщини виступали статuti, які були спільними для всіх частин армії.

За законом про загальну військову повинність військовозобов'язаними вважалися всі чоловіки придатні до

збройної служби віком від 21 року. Від цього обов'язку звільнялися лише особи, які за рішенням суду позбавлені всіх чи деяких громадянських прав, а також особи непридатні до стройової та нестройової служби [2, с. 2, 4].

Загальний термін служби становив 12 років і поділявся наступним чином:

Таблиця 3

Призовники	Дійсна Служба (роки)	Резерв (роки)		Запас (роки)	
		Загально імперської армії	Ландвера	Загально імперської армії	Ландвера
В загальноімперську армію:	3	7	2	-	-
• Запас загальноімперської армії	-	-	-	10	2
• Ландвер (гонвед)	2	-	10	-	-
• Запас ландвера (гонведа)	-	-	-	-	12
До флоту	4	5	-	-	-

Як бачимо, вся військова служба поділялася на активну (дійсну) і пасивну (у резерві та в запасі).

Крім того, всі громадяни придатні до військової служби у віці від 19 до 42 років, які не служили в імперській армії чи ландвері і не займали урядових посад, входили до складу ландштурма. Ландштурм поділявся на два призови. До першого належали чоловіки у віці 19-37 років, до другого – від 38 до 42 років включно. Офіцери-відставники і чиновники вважалися зобов'язаними до служби в ландштурмі аж до досягнення 60-ти річного віку [2, с. 3].

Особливу категорію складали призовники з правом добровільної однорічної служби. До неї зараховували осіб, які досягли 17-ти річного віку та мали закінчену середню чи вищу освіту. Військова служба однорічників закінчувалася екзаменом на здобуття чину офіцера запаса [6, с. 15].

Призов до війська здійснювався у трьох вікових групах. До першої групи належали особи, яким виповнився 21 рік в році набору. Другу і третю групу становили особи 22-ох і 23-ох річного віку, що з яких-небудь причин (фізична слабкість, сімейні обставини та ін.) не були зараховані на службу у будь-яку категорію збройних сил у попередні два роки.

Основою для призову служили списки, які складалися щорічно в кожній призовній ділянці. До цього списку вносилися всі рекрути першої призовної групи з відмітками про наявні пільги. Сам прийом до війська проводився щорічно з 1 березня по 30 квітня [6, с. 16]. Придатність рекрутів до військової служби встановлювала приймальна комісія, яка засідала в головних населених пунктах округів поповнення.

Розглянувши ці два закони, бачимо що закон про загальний обов'язок військової служби громадян ЗУНР від 13 листопада 1918 року повторював аналогічний закон Австро-Угорської монархії. Лише в деяких моментах його було адаптовано до специфіки української держави та її громадян.

Повертаючись до розгляду українського закону, слід зазначити, що в кожному окремому повіті формування військових частин, на початках, залежало від зусиль повітового комісара та військових команд, які проводили мобілізацію на власний розсуд. Розглянемо деякі розпорядження місцевих команд та оголошення з газет для того, щоб прослідкувати специфіку призову військовозобов'язаних в новоствореній українській державі.

Командою Хирова було видано наказ №6 від 18 листопада, який містив інформацію про проведення мобілізації відповідно до закону від 13 листопада. В ньому зазначалося, що для творення асентерункових (призовних) комісій слід відправляти вільних від служби офі-

церів і розподіляти їх таким чином, щоб в одній комісії було 2-3 офіцера і один підофіцер, який буде виконувати роботу писаря. Створені комісії разом з ескортами слід відіслати до сіл для проведення мобілізації. Крім того, під час проведення призову, потрібно окремо виділити осіб, які вже служили у війську із зазначенням, до якого роду зброї належала їх служба. Після проходження призовної комісії, всіх осіб придатних до військової служби разом з військовими направляють до начальника війська, який займається розподілом до муштрової сотні. А осіб, які признані комісією нездібними до військової служби, слід відсилати для виконання інших робіт [4, арк. 20].

У свою чергу, повітовий комісар у Золочеві оголосив мобілізацію у всьому повіті. Згідно з його розпорядженням, призив військовозобов'язаних проводитиметься в м. Золочеві у школі Міцкевича. Мобілізацію буде проведено в декілька етапів: з 22 листопада по 4 грудня [3, арк. 15]. Це оголошення опубліковано 23 листопада в газеті "Золочівське слово", де вказано весь перелік громад Золочівського повіту із зазначенням дати проведення мобілізації окремо для кожної громади. Крім того, зазначалося, що всі призовники мають прибути до призовної комісії в повному військовому обмундируванні. Забезпечення мобілізованих військовим спорядженням покладалося на міліцію та громадського комісара. Також, оголошено про утворення кадри артилерії в Золочеві [5, с. 4].

У Коломиї виконання закону про загальний військовий обов'язок проводилося на свій лад. Функції повітової команди на весь Коломийський повіт тимчасово покладено на Обласну Команду в Коломиї. Оголошено мобілізацію чоловіків лише 1895, 1896 та 1897 років народження. Відповідно до наказу, мобілізовані разом з начальниками своєї громади в термін до 3-ох днів мають прибути в казарми стрільців за адресою м. Коломия, вул. Банковського. При собі новобранці зобов'язуються мати 2 пари одягу та взуття і харчів на 3 дні. Також в наказі зазначалося, що потрібно скласти списки жовнірів буйшої австрійської армії, які не підпали під цей призив. Подальша доля цих жовнірів має визначатися новими наказами вищого командування [7, с. 1-3].

У Жовкві на основі закону Української Національної Ради оголошено мобілізацію чоловіків від 1882 (в законі вказано від 1883) до 1901 року народження. Призовники в термін до 16 листопада мають прибути до злого громадського уряду для отримання "посвідки зголошення до перегляду", яку кожний призовник пред'являє призовній комісії. Перегляд призовників 1897, 1896, 1895, 1894 років народження буде проводитися 19, 20, 22 та 25 листопада. Зауважимо, що у цьому розпорядженні не зазначено, коли буде відбуватися перегляд призовників інших років народження [9, с. 2].

В Белзі через погану явку призовників піднято верхню межу військовозобов'язаних до 40 років. Згідно з наказом коменданта міста, всі особи, які зобов'язані до військової служби, мають негайно прибути до призовної комісії в Сокалі. За невиконання цього наказу порушники будуть покарані рішенням воєнного суду [11, арк. 94].

Отже, ми бачимо, що виконання розпоряджень від 13 листопада, зокрема призив військовозобов'язаних в повітах ЗУНР, відбувалося по-різному. Це, перш за все, пов'язано з тим, що місцеві команди спочатку не отримували більш детальні розпорядження та інструкції про виконання даного закону. Наприклад, лише 1 грудня був виданий "Обіжних ради державних секретаріатів до державних повітових комісарів", який офіційно поклав завдання мобілізації на повітових комісарів. Зокрема, в пункті 5 даного документу, зазначено, що головним завданням повітового комісара є належне виконання закону про загальний обов'язок військової служби. З цієї метою в кожному повіті за участі державного повітового комісара та військової повітової команди потрібно створити асєтерункову комісію, яка проводитиме мобілізацію всіх чоловіків, що підлягають військовому обов'язку. На місцях, де не можна створити цю комісію, дане завдання перекладається на окружну військову команду [10, арк. 38]. Викликає сумнів доцільність даної постанови, адже, як ми бачимо з вищеподаного, до 1-го грудня в багатьох регіонах вже відбулася перша хвиля мобілізації.

Отже, проаналізувавши зміст двох законів про військовий обов'язок, робимо висновок, що закон про загальний обов'язок військової служби громадян ЗУНР від 13 листопада 1918 року був створений на основі аналогічного закону Австро-Угорської монархії. Зокрема, обидва документи вводили територіальний принцип комплектування армії: Австро-Угорщину було поділено на 112 округів поповнення, а територія ЗУНР розподілялася на 12 округів. В обох арміях призив проводився в декілька етапів на основі списків, складених особами, які відповідали за певну ділянку мобілізації. А сам перегляд рекрутів проводили акредитовані призовні комісії.

Відмінність між законами полягала в самих військовозобов'язаних. Адже в австрійській армії за законом

про загальну військову повинність військовозобов'язаними до дійсної служби вважалися особи від 21 року, до ландштурму від 19 років. Лише добровольці-однорічники, які мали закінчену школу, гімназію, могли вступати до армії із 17 років. А відповідно до закону українського уряду, мобілізація стосувалася чоловіків 18-ти та 17-ти річного віку. Правда, верхня межа була нижчою. В австрійській армії військовозобов'язаними вважалися особи до 42 років, а в призиві до української армії верхня межа становила 35 років. Винятком були найманці австрійської армії. Розпорядженням від 13 листопада вони залишалися військовозобов'язаними до 50-ти річного віку.

Закон про загальний обов'язок військової служби громадян ЗУНР від 13 листопада 1918 року започаткував фактичне формування регулярних військових утворень, які стали зародком майбутньої Галицької армії. Проте, через відсутність подальших розпоряджень, ці військові підрозділи почали виникати стихійно, без будь-яких обмежень на чисельність. Крім того, був відсутній зв'язок та координація дій між новоствореними частинами.

Список використаних джерел

1. Вісник Державного Секретаріату Військових Справ. – Тернопіль. – 1918. – Ч. 1.
2. Вооруженные силы Австро-Венгрии: Часть 1. Организация, мобилизация и состав вооруженных сил: [по данным к 1 января 1912 года]. – СПб: Военная типография (издания Главного Штаба), 1912. – 343 с.
3. Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО), ф. 257, оп. 2, спр. 1432. Оголошення Золочівського повітового комісаріату ЗУНР про призив в Українську Галицьку Армію, розпорядження про зміну графіку роботи Золочівського магістрату ЗУНР, купюри зунрівських гривень та інше.
4. ДАЛО, ф. 257, оп. 2, спр. 1469. Оголошення Української військової ради ЗУНР в Добромилі про введення воєнного стану. 10 заповідей для боротьби з поляками та інше.
5. Золочівське слово. – 1918. – Ч. 1.
6. Лозинський А.Ф. Збройні сили Австро-Угорщини (1867-1918 рр.): автореферат дисертації на здобуття наук. ступеня к.і.н.: спец. 20.02.22 "Військова історія" / А. Ф. Лозинський. – Львів, 2006. – 31 с.
7. Покутський вісник. – 1918. – Ч. 3.
8. Стрийський вісник. – 1918. – Ч. 1.
9. Україна. – 1918. – Ч. 2.
10. Центральний державний архів вищих органів влади і управління України, ф. 2192, оп. 2, спр. 3. Вісник державних законів і розпоряджень уряду Диктатора Західної області України.
11. Центральний державний історичний архів України, м. Львів. – Колекція мікрофільмів №9. – М/ф 92257. Українська Галицька Армія: корпуси і бригади.

Надійшла до редколегії 17.09.14

Н. Шуминская, асп.
Национальный университет "Львовская политехника", Львов, Украина

ПРАВОВОЕ НАСЛЕДИЕ АВСТРО-ВЕНГЕРСКОЙ ИМПЕРИИ: ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО ПРО ВОИНСКУЮ ОБЯЗАННОСТЬ ЗУНР

В результате распада Австро-Венгерской монархии, на территории ее восточного приграничья была создана Западно-Украинская Народная Республика. Актуальным остается исследование использования опыта австрийского командования в правовом регулировании военного строительства ЗУНР. В статье даны основные положения закона о воинской обязанности в Австро-Венгерской монархии и закона о всеобщей обязанности воинской службы граждан ЗУНР. Проведено сравнение этих двух законов. Рассмотрена реализация закона от 13 ноября 1918 г. в разных уездах украинского государства. Акцентируется внимание на отсутствии дальнейших распоряжений для надлежащего исполнения мобилизации.

Ключевые слова: Австро-Венгерская монархия, австрийская армия, закон, распоряжение, воинская обязанность, призыв, мобилизация, призывная комиссия.

N. Shuminska, Graduate Stud.
National University "Lviv Polytechnic", Lviv, Ukraine

LEGAL HERITAGE AUSTRO-HUNGARIAN EMPIRE: LEGISLATION ON CONSCRIPTION WUNR

As the result of collapse of Austro-Hungarian monarchy on its Eastern lands Western Ukrainian National Republic (WUNR) was formed. Austrian legal regulation management is very valuable experience used in military construction of WUNR. The following article outlines main provisions of the military duty law in Austro-Hungarian monarchy as well as the law associated with the military duty of the WUNR citizens. The article also provides comparison of the above noted laws. The implementation of law of 13th of November 1918 at various districts of Ukraine is reviewed. The article describes the reasons of inaccurate execution of military mobilization (i.e. the lack of further orders).

Key words: Austro-Hungarian monarchy, Austrian army, law, provisions, military duty, mobilization, military duty board.